

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu z datumom naslednjega dne. Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. Posamezne številke po 10 v.

RUDAR

Reklamacije so proste poštnine. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravništvo je v Trbovljah (na Štajerskem).

..... Glasilo sloven skih rudarjev.

Povišanje pokojnine pri bratovski skladnici v Trbovljah.

Stara želja članov bratovske skladnice v Trbovljah je, da naj bi se pokojninski zistem pri tej bratovski skladnici preuredil. Zakaj zistem glede odmere pokojnin, ki velja tudi pri Spodnještajerski združeni bratovski skladnici, pri bratovski skladnici v Labinju itd., je sila krivičen. Takozvani petletni razredi (Klassen) nikakor ne odgovarjajo resničnim službenim letom v rudnikih, zakaj prav pogostoma povzročajo prikrajšanja posameznim rudarjem tudi kar po štiri leta, ki jim pri odmeri pokojnine ne pridejo v poštev. Tako dobi na primer, kdor je služboval v Trbovljah v rudniku 14 let in je postal za delo nezmožen, pokojnino odmerjeno samo za 10 let, pri 24 letih službe za 20 let itd. Skratka, štejejo mu kar polnih 5 in 5 let zaporedoma pri odmeri pokojnine.

Stremljenje rudarjev je, da se uvede pri bratovski skladnici glede odmere pokojnine zistem, po katerem bi upoštevali pri odmeri pokojnine vsako leto službe, kar bi bilo tudi pravično.

V Trbovljah se je o tej stvari neštevilno krat razpravljalo na rudarskih shodih kakor tudi na občinih zborih bratovske skladnice same, in nemara bi bila stvar že izvedena, če ne bi upravni svet Trboveljske premogokopne družbe na Dunaju, delal v tem oziru ovire. Kakor je rudarjem v Trbovljah in Hrastniku, ter Ojstrem, ki so vsi člani združene bratovske skladnice v Trbovljah, znano, zahtevajo zaupniki delavstva, da naj se pri razpredelbi petletnih razredov obenem tudi pokojnina tako za možke kakor tudi za žene zavarovanih rudarjev (ter prispevek za vzgojo sirot) nekoliko zvišata. Za možke naj bi na primer znašala najmanjša pokojnina po preteku treh let 240 kron, ki bi naraščala vsako leto po preteku 5 let za 10 kron, tako da bi do 35 let članstva znašala pokojnina 540 K, dočim sedaj dobi rudar po petih letih članstva le 200 K, če pa je član 9 in pol leta tudi ne dobi več pokojnine kakor za pet let.

Obenem naj bi se vzeli tudi rezervni deleži posameznih članov, ki jih sedaj vračunava bratovska skladnica kot pasiva, v poštev kot vplačani prispevki. S tem bi se prispevki članov za se še celo znižali. Le za povišanje pokojnine vdov in prispevkov za vzgojo sirot bi bilo treba prispevke za bratovsko skladnico nekaj povišati.

Zaupniki delavstva so zahtevali, naj bi polovico v to svrhu potrebnega povišanja prispevkov prevzela Trboveljska premogokopna družba, kar pa je upravni svet družbe odklonil. To je bilo leta 1912. Proti koncu leta 1912, so se vršile volitve v bratovsko skladnico v Trbovljah, pri katerih so kandidati, ki so jih

delavski zaupniki sporazumno z organizacijo rudarjev postavili, na celi črti zmagali.

Zmaga naših mož je imela to dobro posledico, da so zadevo glede spremembe petletnih razredov na razrede posameznih let ter zvišanje pokojnin zopet vzeli v roke.

V dokaz temu naj tukaj sledi pismo, ki ga je na predlog naših mož pisalo predstojništvo bratovske skladnice v Trbovljah zavarovalnemu tehniku na Dunaj. Glasi se:

»Združena bratovska skladnica rudnikov Trboveljske premogokopne družbe nahajajočih se v okraju c. kr. rudniškega urada v Celju. Štev. 2649.

Trbovlje, dne 20. dec. 1912.

Blagorodnemu
gospodu c. kr. nadinspektorju Al. Palisa
Dunaj,
Judenplatz 3.

Prilagaje prepis zapisnika seje predstojništva z dne 18. t. m. poleg priloge, Vas prosimo, da nam blagovolite sestaviti proračun, iz katerega bi bilo razvidno, kako vsota bi bila potrebna, oziroma v koliko bi bilo treba povišati prispevke za provizijsko blagajno bratovske skladnice, da bi bilo mogoče izvesti predlog Florjan Majdiča, ki ga obsega priloženi zapisnik, pri čemer je vpoštevati, da bi morali ostati prispevki tudi v bodoče enako visoki kakor so sedaj. V smislu Majdičevega predloga je treba preračunati, stroške povišanja pokojnin za možke same, stroške predlaganega povišanja pokojnin za vdove ter oboje skupaj.

Prosim Vas, da v smislu Majdičevega predloga izdelate tudi načrt za izpremembo pravil, in sicer na tak način, da se bo tozadevni načrt lahko vporabil kot dodatek k veljavnim pravilom. Sploh naj bo celi proračun tak, da se ga bo lahko predložilo c. kr. ministrstvu za preizkušnjo.

Proračuni naj se napravijo čim prej, da jih bo v svrhu sklepanja mogoče prihodnjemu občnemu zboru predložiti. Prosim, naznanite nam čas, ki ga boste potrebovali za sestavo proračunov.

V Vašem zavarovalnotehničnem mnenju z dne 22. januarja 1911 ni navedeno, kako visoki bi bili prispevki za vzgojo sirot in popolnih sirot, kar naj bi bilo v predlogu za izpremembo pravil razvidno.

Ker je sedaj kakor znano uvedeno 14dnevno izplačevanje mezde, vprašamo, če bi bilo priporočljivo in če ne bi bilo zvezano s prevelikimi stroški, ako bi tabele od I. do IV. preračunali na 14 dni oziroma jih prilagodili 14dnevnemu izplačevanju mezde.

Pričakujoč kmalu odgovora beležimo

z odličnim spoštovanjem

slede podpisi.

Na predstoječi dopis je zavarovalni tehnik odgovoril takole:

Alojzij Palisa

oblastveno avt. zavarovalni tehnik
Dunaj I., Judenplatz št. 3.

Dunaj, dne 11. jan. 1913.

Združeni bratovski skladnici rudnikov trboveljske premogokopne družbe, nahajajočih se v okraju celjskega rudniškega okraja

Trbovlje.

Odgovarjaje na cenjeni dopis z dne 20. decembra 1912, št. 2649, mi je čast najprvo vljudno naznaniti, da se predlog člana predstojništva bratovske skladnice, Florjan Majdiča z mojim predlogom od dne 20. grudnia 1910 na ta način popolnoma ne vjema, ker bi se po Majdičevem predlogu pokojnine (provizije) za vdove od 21. do 40. članskega leta povišale letno za 3 krone, ko po mojem predlogu znašajo z 21. članskim letom 135 kron na leto in bi se povišale po vsakih petih letih za nadaljnjih 15 kron.

Vendar pa se bodo morali po predlogu člana predstojništva bratovske skladnice Majdiča proračuni napraviti, ker je bilo to dne 18. grudnia 1912 v seji predstojništva sklenjeno.

Za napravo proračunov, ki bodo poglavitno obstojali v tem, da se napravi zavarovalnotehnična bilanca s koncem leta 1912 po predlaganih novih pravilih za pokojnine, bodem potreboval izdelane številne liste po stanju članstva bratovske skladnice dne 31. grudnia 1912, in sicer za aktivne člane, že vpokojene (provizijoniste), vdove, sirote in za one aktivne, ki jih dolžnost veže, da so zavarovani za pokojnine, in pa računski zaključek pokojninske blagajne za leto 1912. Številni listi bodo morali biti izdelani tako, kakor so bili one za bilanco koncem leta 1909.

Na podlagi zaključkov proračunov, ki bodo izgotovljeni tekom približno štirih mesecev po prejemu številnih listov, bom izdelal k temu potrebno izpremembo pravil.

Določbe glede prispevkov za vzgojo sirot bi ostale nespremenjene, tako, da bi prispevki za vzgojo sirot tudi vnaprej znašali štiri del, oziroma tretji del pokojnine umrlega očeta.

Predelnic (tabe!) radi 14dnevnega izplačevanja mezde, ni potreba preračunati. Bratovska skladnica bi morala tako postopati, da odtegne pri prvem plačilu v mesecu eno polovico članskih prispevkov, drugo polovico pa pri drugi plači. V onih slučajih, v katerih se plačuje v enem mesecu po trikrat, pa bi se pri tretji plači ne odtegnilo nobenih prispevkov za bratovsko skladnico.

Slednjič pa kot vesten zavarovalni tehnik ne morem opustiti, da ne bi bratovsko skladnico opozoril na to, da je sedanjí čas, katerega

LISTEK.

Zastavljeni značaj.

(Svatopluk Čech.)

(Konec.)

Nato je potegnil žid iz mošnje cekin, držeč ga med prsti kvišku. Alfred je nekaj hipov poželjivo zrl na lesketajoči se kolobar, ki ga je bil žid v mraku bleščeče zarisal toda v trenutku se je okrenil in dejal s krepkim, odločnim glasom: »Nikakor, ne prodam ga!«

Žid je zmajal z glavo: »Ej, ej, ne prodaj ga? Bog zna, lep značaj! Dam dvakrat toliko! — Še ne? Trikrat toliko — čist značaj! — Tudi ne? Za milijonarja vas napravim, bivali bode v palačah, pili najzlahtnejše vino, poljubovali najslajš ustnice...«

Alfred je strmel nekaj trenutkov v zrak, kakor da mu je priplaval pred oči krasen ideal, nato pa je potegnil s plosko roko preko oči in ponovil z vzdihom: »Ne prodam ga!«

»No, kakor gospod hoče. Gospod imej svoj značaj v družbi z bedo in pomanjkanjem. Aron pa svoj denar. Se priporočam.« In vrgel je cekin k ostalim, da so jasno zacvenketali, možnjo

pa počasi spravil v kaftan, ter se odpravljal. Pri vratih se je obrnil.

»Aron ima dobro srce,« je momljal, »in ne more ostaviti poštenega človeka v nesreči. Čujte, jaz Vam denar posodim, zastavite mi svoj značaj. Posodim na nizke obresti 50 do 100 — malenkosti!«

Alfred je pomislil; ozrl se je po izbi; v omari za obleko zevačoa praznota, postelj brez blazin, polica brez knjig, in naokoli se reži beda: »Nikdar, nikoli te ne zapustim!«

Odločil se je. Zamahnil je z roko, kakor da se hoče otresti neprijetnih misli, in zaklical: »No, pa ga vzemi — zastavim ga!«

Za trenotek je pa obstal. Kako je mogoče značaj zastaviti? To je vendar izrodek bolehnih možgan. Zatisnil je oči, jih odprl — žid je stal še vedno tu; vščipnil se nad obrvi — žid ni izginil; nahajal se je še na prostoru, govoreč: »Jaz vem, kaj dela gospodu preglavice. Ampak Aron ve za svet.«

S temi besedami je potegnil iz kaftana navadno škatljico za pilule, jo odprl in čez trenotek zopet zaprl. »Tako, Vaš značaj je zdaj notri!« je dejal porogljivo trkajoč na pokrov škatljice.

Alfred je začuden strmel v škatljico, v mraku je preslovkal njen napis:

»Plemeniti značaj!«

»Vidite,« je klepetal žid dalje, kako časten naslov je dodeljen Vašemu značaju. Razdeljene imam namreč po vrednosti. Tukaj — in izvlekel je drugo škatljico — »imate poštene, staročeške značaje, nahajajo se običajno pri ljudeh z dolgo brado, ki niso nikogar ubili; tukaj so »čisti značaji«, razmeroma po ceni, ampak manj trpežni; skriti se morajo prav posebno pred vetrom. Sicer si jih dajejo politični somišljeniki za darilo. V tej puščici imam v zalogi, dobrodušne značaje — večidelj izmeček. Toda kaj je gospodu za moje škatlje. Rajši denar na mizo, kajne?«

Zopet je izvlekel možnjo ter položil svetle cekine drug na drugega. V hipu je obstal. »Čez pet let v tem času se znajde Aron zopet pri vas, pa bodite kjerkoli. Ako mi vsote, ki Vam jo zdaj izročim, ne vrnete z obrestmi, bo značaj moj. Ste zadovoljni?«

Alfred je pritrdil. In pošastni žid je segel globočje v možnjo, s čudovito naglico so rasli zlati stebriči do strapa izbe, in brezdana možnja se ni izpraznila, vsebina njena je bila neizčrppljiva. Obdaruj nas nebo vse s takim možnjičkom!

Poteklo je pet let. Alfreda vidimo sredi onih vrtincev, kjer se v potokih peni šampa-

si je izbralo predstojništvo bratovske skladnice za nameravano preosnovno pravil, najbolj neugoden in sicer iz sledečega razloga:

Zavarovalnotehnična bilanca, ki se je napravila koncem leta 1909. je izkazala prebitka 70.525 K. V letih 1910. in 1911. je imela pokojninska blagajna pri svojih vrednostnih papirjih izgubo na kurzih in sicer so znašale izgube leta 1910. K 29.697, leta 1911. pa K 62.905, skupaj torej 92.602 kroni, tako, da se ni samo vporabil prebitok zavarovalnotehnične bilance, temveč bi se moral pokriti tudi pomanjkljaj 92.602—70.525 = K 22.077.

K tej vsoti bi prišle pa še znatne izgube na kurzih v letu 1912., ki bi se lahko dale določiti na K 160.000—180.000, tako da bi bila zavarovalnotehnična bilanca za leto 1912. zaradi kurznih izgub za:

92.602 + 180.000, toraj za približno 270.000 K slabjša kakor je bila bilanca koncem leta 1909. Previdoma bi se zaključila z okroglim primanjkljajem K 200.000.

Tedaj bi se morali sedaj ne samo stroški za preosnovno pravil pokriti, temveč bi se moral plačati še primanjkljaj v okroglem znesku 200.000 kron.

Bratovska skladnica bi se daj dala napraviti račune, ki bi ji povzročili samo stroške, ki bi pa za člane ne imeli nobene vrednosti.

Bolj ugodno bo za stvar, ko bodo kurzi vrednostih papirjev poskočili tako, da se bo mglo kurzne izgube na kurznih dvigih zopet dvigniti.

Ta čas bo najbrže prišel, ko se bo sklenil mir med balkanskimi narodi in med Turčijo.

Predstojništvo bratovske skladnice bi toraj ravnalo le v korist svojih članov, če bi sklenilo, da počaka z napravo proračunov tako dolgo, da se doprinesejo izgube na kurzih.

Čprav je odložitev proračunov proti moji koristi, vendar prosim, naj se predstoječa pojasnila naznanijo predstojništvu bratovske

skladnice, ki naj me o svojih tozadevnih sklepih obvesti.

Z velespoštovanjem

Palisa I. r.

Kaj je predstojništvo z ozirom na ta odgovor sklenilo je razvidno iz zapisnika seje, ki jo je imelo dne 22. januarja 1913, katerega objavljamo na drugem mestu.

Navedli smo vse to le zaradi tega, da člani bratovske skladnice izprevidijo, da morajo tudi rudarji trpeti vsled gospodarske krize, ki je zavládala v Avstriji, le radi tega, ker naši velemodri državniki delajo nekaj let sem tako politiko, ki zna, ako pojde tako naprej, privedi celo gospodarstvo v državi na rob propada. Od časa aneksije Bosne in Hercegovine opazamo na sploh nazadovanje na gospodarskem polju pri nas. Nazadovanje gospodarstva je obenem tudi povzročilo, da so vrednostni papirji, v katerih imajo tudi bratovske skladnice naložene svoje rezervne kapitalije, na svoji vrednosti toliko izgubili.

Vrhutega je prišla še vojna na Balkanu, ki je potlačila gospodarstvo in z njim vrednostne papirje še bolj navzdol. Vlada pa tudi drugače splošna negotovost, ki je nastala vsled razmer na Balkanu, v katere naša država vtika svoje prste več kakor bi bilo treba, saj je javna tajnost, da preti tudi nam v Avstriji vojna nevarnost.

Med tem ko v sedanjem času vlada v drugih državah visoka gospodarska konjunktura, pri nas gospodarsko hiramo. Vse to rožljanje z orožjem bi delavstvo lahko preprečilo, ako bi bilo dovolj čvrsto organizirano.

Videti je, da so naši možje pri bratovski skladnici storili, kar je bilo v njihovih močeh, iz odgovora zavarovalnega tehnika vsakdo razvidi, da je krivda, zakaj se ne izvede potrebno preosnovno pokojninskega zistema pri bratovski skladnici, popolnoma drugod.

Rudarjem v Trbovljah, Hrastniku in Ojstrem je priporočati, da pristopijo do zadnjega v svojo strokovno organizacijo, da bodo tedaj

ko bo prišel ugoden trenotek, pripravljeni prisiliti Trboveljsko premogokopno družbo, ako se izkaže, da bi bilo morda povišati prispevke v bratovsko skladnico, da bo tudi ona če že ne v celoti, tedaj prevzela vsaj polovico prispevkov.

Naši možje bodo gotovo najbližjo priložnost vporabili ter izvedli zdavnaj potrebno reformo pokojnin.

Rudniška produkcija v Avstriji leta 1911.

Kameniti premog.

Izmed 141.471 delavcev, ki so bili v poročilnem letu v celotnem rudarstvu vposleni, pripada 69.827 delavcev (49,36 odstotkov) na premogovnike, v katerih se koplje kameniti premog. Tako, da je skoraj polovica vsega rudniškega delavstva vposlenega pri kopanju kamnitega premoga.

Izmed navedenega števila delavcev, vposlenih pri kamnitem premogu, odpada največ na rudnike za kamniti premog ki se nahajajo na Moravskem in v Šleziji, namreč 40.416, to je 57,87 odstotkov vsega pri kamnitem premogu vposlenega delavstva, ali 28,56 odstotkov vsega delavstva vposlenega v avstrijskem rudništvu.

Vrednost pridobljenega kamnitega premoga znaša 143.327.628 K, to je 44,74 odstotkov vrednosti celotne rudniške produkcije v Avstriji.

Tekom minulih 10 let (1902—1911) je množina izkopanega kamnitega premoga poskočila od 110.450.393 meterskih stotov na 143.798.172 meterskih stotov, torej za 33.347.779 meterskih stotov, ali za 30,19 odstotkov.

V nastopni razpredelnici podajamo pregled o produkciji in ceni kamnitega premoga kakor tudi delež posameznega delavca na njem v raznih okrajih rudniških uradov cele Avstrije. Razen difference (razlike) izvršenega letnega dela enega delavca ter vrednosti, razvidna je tudi cena premogu v meterskih stotih.

Revirni urad ali dežela	Število rudnikov	Število vposlenih delavcev	Množina izkopanega kamn. premoga v letu 1911. v meterskih stotih	Proizvajalna vrednost v kronah	Na enega delavca odpade		Razlika napram letu 1910.		Cene kamn. premoga na mestu, kjer se ga koplje		Razlika napram letu 1910 v vinarjih
					množina v meterskih stotih	vrednost v kronah	množina v meterskih stotih	vrednost v kronah	K	v	
Praga	8	2.648	5,138.084	4,561.278	1940	1723	— 24	— 73	—	88 77	— 2 64
Slaný	16	9.316	18,878.999	18,216.102	2027	1955	+ 5	— 111	—	96 49	— 5 51
Plzeň	15	1.127	1,735.850	1,431.792	1540	1270	+ 166	+ 94	—	82 48	— 3 12
Střibro	14	6.256	11,483.664	13,503.515	1836	2158	+ 47	+ 91	1	17 59	+ 2 05
Most	1	139	355.995	251.831	2561	1812	+ 454	+ 42	—	70 74	— 13 26
Hutná Hora	6	2.571	4,667.764	4,300.620	1673	1816	+ 24	+ 34	1	8 54	+ 0 46
Sv. Hipolit	5	546	846.857	1,148.161	1551	2103	+ 156	+ 187	1	35 58	— 1 84
Brno	8	2.802	4,699.736	5,869.885	1649	2077	+ 34	+ 20	1	24 90	— 3 85
Moravska Ostrava (Morava)	8	7.196	15,706.000	16,526.721	2183	2296	+ 163	+ 263	1	5 22	+ 4 58
Moravska Ostrava (Šlezija)	31	30.418	64,286.600	64,926.297	2113	2134	+ 73	+ 45	1	0 99	— 1 38
Krakov	8	6.808	16,365.767	12.124.282	2404	1781	+ 309	+ 193	—	74 08	— 1 72
Cela Avstrija	120	69.827	143,798.172	14,2782.623	2059	2051	+ 90	+ 58	—	99 60	— 1 63

V 17 podjetjih za koks v Avstriji, ki se nahajajo v okrajih rudniških uradov Střibro, Kutná Hora, Brno in Moravska Ostrava se je porabilo 28,898.858 meterskih stotov kamnitega premoga, ki je imel vrednost 32,819.599 K. Iz navedene množine kamnitega premoga se je napravilo 20,579.109 meterskih stotov koksa, ki je reprezentiral vrednost 38,612.728 K. Pri izdelovanju koksa je vposlenih 4142 delavcev. Ako se odtegne cena uporabljenega premoga, tedaj

odpade na posameznega delavca 1398 K produktivne vrednosti. (V tem seveda vrednosti drugih kemičnih proizvodov niso zaračunani). Razen tega se je v okrajih rudniških uradov Střibro, Sv. Hipolit, Brno in Moravska Ostrava izdelalo iz kamnitega premoga 1,388.832 meterskih stotov briket, vrednih 1,965.621 K. Cena kamnitega premoga, ki se ga je v to svrhu porabilo znaša 1,327.416 K. V šestih podjetjih za izdelovanje briket je bilo v celoti vposlenih

75 delavcev. Ako se cena kamnitemu premogu, ki se ga je za produkcijo briket porabilo, primerja z vrednostjo briket, dobimo, da so briketi vrgli 638,196 K dobička. Na posameznega pri izdelovanju briket vposlenega delavca odpada 8500 K pridobljene vrednosti. Cena koksu je napram letu 1910 poskočila pri meterskem stotu za 2 vinarja in je znašala leta 1911 1 K 87,6 vin., cena briketom pa je v poročilni dobi bila pri meterskem stotu 1 K 41,5 vin., in je poskočila na-

njec, blišče briljanti, šumi žamet in svila. Sijaj, žarč kakor dan, peneči vodopadi, pestre sence, v vodah mameči vonj, sijajni vrtovi — vse to je nanizal zlati demon na enem prostoru. Alfred izgleda jako dobro. Obrisi njegovega telesa so se zaokrožili, lica so napeta in zdrava, oči mu žarijo zadovoljnosti. Pozna se mu, da srka v zmernih požirkih iz čaše razkošja, s premislekom pravega samopašnika. Pomanjkanje značaja se mu izvrstno podaja. Tam je njegova žena. Toda ali je to še tista krasna, brezčutna deklica, katere podoba je bila njegova domišljija pričarala pred petimi leti v dimov oblček? Ne! Led njenega srca se je bil sicer otajal v blesku Alfredovih cekinov, ali Alfredovo srce se je nenadoma spremenilo v led. Ni ga več mikala dražestna podoba deklice, ki se mu je bila nekoč smejala iz sinjine dehtečih oblčkov, ne — zdaj je bila v okvirju lesketajočega zlata. On svoje žene ni ljubil in tudi ona ga ni ljubila; to pa obeh ni najmanj motilo. Pred svetom sta se ljubila, v miru zasebnega življenja pa... Eh! bedak, kdor si greni užitke življenja s starimi predsodki!

Neznačajnost Alfredova je javna tajnost; vsak jo pozna, vsak mu je bere na obrazu. Pa vendar nosi svoje čelo ponosno po konci in vse se mu pokorno uklanja. Njegovi prsi so odičene z redovi; izkazujejo se mu največje

časti; dostojanstvo, lepota, prekanjenost leži pred njim v prahu. Pravični očetje ga stavljajo svojim sinovom za sijajen zgled; glejte, kako visoko se je povspel! S kakšnimi sredstvi — ej, kaj za to, le da se mu vse klanja. Osiveli starci, ki se hudujejo nad pokvarjenostjo sedanjega sveta, se čutijo pomlajene ob stisku njegove roke; čemernim filozofofom zjasni njegov milostni pogled obličje, srđito se bojujejo zanj politične stranke, njegovo ime se vsiljuje ljudstvu s poveljčevalnimi članki, v listih, brošurah, besednjakih in čitankah — in v oni podstrešni izbici, kjer je bil zastavil svoj značaj, sedi zopet slok, blej mladenič v ponošenih škarpah in v razdejani obleki ter kuje nanj pri zadnjem zdihu lojeve sveče dolgo pesen, polna zanosa na vzvišene cilje človeštva...

In jaz... jaz bi rajše zložil spev na zlato! Tak spev bi bil času primeren. Deržavina visoka pesen na boga se je že preživela; za našo dobo nima nobene vrednosti več, izven v obliki, kakor jo je bil vekovečil cesar Kitajske, namreč z zlatimi črkami na svilenem zastoru.

Da, zlato je malik našega stoletja! Nebo označuje njegovo slavo; nad mesecem — (tolarjem) — in zvezdami — (srebrnim drobižem) — žari velikanski cekin — solnce. In na zemlji se pripogiba pred zlatom vsako koleno — v monštrancih in na križih ga molimo. Pod raz-

ličnimi imeni, na najrazličnejše načine mu služimo: eni imenujejo to vero, drugi ljubezen, tretji pravico in resnico, četrti zopet za pregrešnega mamona, vsi ga pa obožujejo z enako gorečnostjo. Zaradi zlata pridigujemo moralo, prelivamo na bojišču kri, se žrtvujemo za domovino, ljubimo človeštvo, delamo z umom in rokami, osedlamo pegaza... zaradi zlata pišem tudi jaz s skrhanim peresom to svojo satiro. O jasna, mogočna božanska kovina — jaz te cenim, ležeč pred teboj v prahu! Dan in noč bi hotel prebirati na zlati harfi zlate strune in spremljati slavospev na Tebe s Tvojim lastnim rebeškim glasom!

Gotovo mi oprostite, presrčno ljubljem bratje v zlato, to odstranitev od moje pripovedke, ki sem jo posvetil temu, kar je meni in vam pod solncem najdražje.

Razkošno opravljen služabnik je javil Alfredu, da čaka zunaj umazan žid, zahtevajoč z vso silo vstop. Alfred se je spomnil svoje pred petimi leti zastavljene stvari.

»Povedj ga v moj kabinet,« je velel. Je srčkana, prelest dihajoča sobica. Stene so od tal do stropa okrašene s slikami lepih, ognjevutih, finih, ponosnih, nežnih, razkošnih žensk, vse v položajih in toaletah, ki jih sramežljiva deklica ogledalu ne zaupa drugače, nego pri zaprtih vratih.

pram prejšnjemu letu za 53 vinarjev.

Preračun razmerja za celo državo nam kaže, da je množina izkopenega kamnitega premoga zopet poskočila, in sicer za 90 meterskih stotov na posameznega delavca, enako je pridobljena nadvrednost znatno poskočila, in sicer odpade na posameznega delavca 58 K, navzlic temu, da je cena kamnitemu premogu v kraju, kjer se ga koplje, povprečno padla za 1.60 vinarjev. Kakor nam pa gori navedene številke kažejo, se izravna vsak vinar, za katerega cena premoga pade, s povečano delavnostjo delavca, to je ne samo da se izravna, to se pravi nadomesti s povečano delavnostjo, temveč kakor številke govore, ta povečana delavnost pade celo nadkriljuje.

Izvoz kamnitega premoga iz Avstrije je v letu 1911 napram prejšnjemu letu poskočil za 68.023 meterskih stotov, in je znašala izvožena množina 13.315.981 meterskih stotov. Poleg tega to je, ne samo da se izravna, to se pravi nadstotov koksa, 1.127.991 meterskih stotov briket, 5984 meterskih stotov tera, napravljenega iz kamnitega premoga, in 1108 meterskih stotov amonijumsulfata istotako pridobljenega iz kamnitega premoga.

Kamniti premog se je izvažal v Nemčijo, na Ogrsko, v Bosno, Rusijo, na Rumunsko, v Srbijo, na Bolgarsko in v Turčijo.

Tako kakor pri rjavem premogu, je padel tudi izvoz pri kamnitem premogu. Nazadoval je izvoz v štirih velikih reverjih, kjer kopljejo kamniti premog, na Češkem, Moravskem in v Šleziji za 284.689 meterskih stotov. V Rusijo, na Ogrsko in v ostale balkanske dežele je izvoz nekoliko poskočil. Ureditve ugodnih trgovinskih odnošajev med Avstrijo in balkanskimi deželami se nam kaže tudi v interesu rudarstva kot **pereča nujnost.**

Zapisnik

seje predstojništva združene bratovske skladnice v Trbovljah, ki se je vršila dne 22. januarja 1913 v ravnateljstveni pisarni v Trbovljah.

Navzoči: podpisani.

Dnevni red:

1. Vpokojitve.
2. Dopis zavarovalnega tehnika v zadevi povišanja pokojnine (provizij).
3. Raznoterosti.

I.

Na podlagi zdravniških izpričeval se vpo-koje: v Trbovljah, Kolenc Ulrik, od 22. decembra 1912 s 23 K 33 vin., Ivan Pak od 13. januarja 1913 s 35 K 64 vin, Zakšek Alojzij od 13. januarja 1913 s 13 K 33 vin. V Hudi jami, Dremšak Matija od 13. januarja 1913 z 29 K 70 vin.. na mesec.

II.

Predsedništvu se prečita in pojasni odgovor zavarovalnega tehnika g. Alojzij Palisa z dne 11. januarja 1913. Zavarovalni tehnik sporoča, da je za sestavo bilance radi velike izgube na vrednostnih papirjih, za sedaj najbolj neugoden trenotek. Član predstojništva g. inspektor Heutmann predlaga, naj bi se z ozirom na jako nizko stanje kursov vrednostnih papirjev za sedaj sestavo bilance opustilo, kar se tudi enoglasno sklene.

III.

Prečita se odlok c. kr. rudniškega urada v Celju, št. 4807, z dne 31. oktobra 1912. Član predstojništva, g. inspektor Heutmann, stavi predlog, da se opozori zdravnike na določbe navedenega odloka, po katerih se imajo ravnati.

In zopet sta se zrla Alfred in pošastni žid iz obličja v obličje.

»Zakašnil si se,« je dejal Alfred, pogledavši na uro.

»Da, pri podkupovanju,« je odvrnil žid. »In pri tem sem prišel ob lep značaj, ki sem ga bil kupil v inozemstvu. Na meji so mi ga konfiscirali. Niso natanko vedeli, če spada nakup značajev v področje države. In tako so pošiljali ljubi značaj sub sig 1/1 iz urada v urad — bog zna kod povsod — le toliko vem, da se je začel v prvi pisarni tajati kakor led, če po- sije nanj solnce, in preden je prišel v tretjo, ni ostalo drugo kakor sig 1/1 in nekaj sipine na njem...«

»Ti mi vračaš mojo zastavbo, ka-li?« mu je segel Alfred v besedo.

»Seveda, Vaša milost!« je odgovoril žid, potegnivši s kaftana umazano puščico.

»Zdaj ga le obdrži. Jaz se zato nič več ne brigam. Prepričan sem se, da se brez značaja prav dobro živi, da, še boljše kakor z njim. Toda nekaj bi ti še prodal.«

»In sicer?«

»Nekaj sramu mi je še ostalo, kar mi je tuptam neprijetno. Tega bi rad prodal.«

Aron je skomizgnil z ramen, odkimal z glavo in odvrnil z zoprnim nasmevom: »Ne bo kupčije. Predmet je prišel že davno iz mode. Prosim, blagorodje, ozrite se le po stenah svoje sobe...«

Po teh določbah se namreč drage specialitete in drage novosti ne smejo bolnikom predpisovati, ako imajo normalna cena zdravilna sredstva ravno isti učinek. Na te določbe je opozoril g. c. kr. okrajni nadzornik dr. Kepa. — Predlog se sprejme. (Opomba uredništva: Ta sklep je bil popolnoma brezpomemben, vsaj delavci itak niso nikoli dobivali nobenih specialitet, dobivali so jih le uradniki in pazniki, tem gospodom naj se torej ustavi, pravica naj bo za vse enaka.) Član predstojništva Grobler predlaga, da se gospodom zdravnikom naroči, da morajo imeti potrebna zdravila vedno pri roki, ne pa da bi jih šele naročili takrat, kadar se pripeti kak slučaj bolezni kakor se je to že večkrat primerilo. Predlog se enoglasno odobri.

Zdravnikom bratovske skladnice se dovoli remuneracija, in sicer vsakemu po 500 K.

Franc Bösnerju se za opravke, ki jih izvršuje za bratovsko skladnico, dovoli remunera- cija v znesku 40 K.

Na predlog g. Fl. Majdiča se g. blagajniku Konstantinu Bösnerju zapomnožena dela, ki jih opravlja pri obeh blagajnah bratovske sklad- nice, poviša letni honorar na 800 K.

Z ozirom na delo, ki se je pri bratovski skladnici vsled pogostega izmenjavanja delav- stva posebno na odkopu na dnevu na Dobrni in vsled uvedbe 14dnevnega izplačevanja plače, zratno pomnožilo, predlaga g. rudniški inspek- tor Heutmann, naj bi se bratovsko skladničnim uradnikom povišala plača tako, kakor se jim je bila povišala pred tremi leti, kar se enoglasno sprejme.

Bolniškemu strežaju Franc Holzu se me- sečna plača za 5 K poviša, bo imel 110 K na mesec.

Nadzorniku bolnice Josef Letniku se na predlog g. Peter Groblarja dovoli 50 K renu- meracije. Istotako se dovoli obema pisarniškima slugama remuneracija vsakemu po 40 K.

Izredne podpore, ki jih je do seje izplačal predsednik se naknadno odobre. Nadalje se do- vole podpore, in sicer dobe: Avsec Peter 15 K, Skok Franc 15 K, Klopčič Franc 15 K, Saje Franc 20 K, Korimšek Martin 20 K, Barbej Ana 10 K, Belak Ana 15 K, Kranjc Henrik 15 K, No- vak Simon 15 K, Podgoršek Vinko 15 K, Uran Martin 15 K, Medved Anton 20 K, Rehar Ar- nošt 20 K, Zaverl Franc 15 K, Podlogar Alojzij 20 K, Kišek Jernej 15 K in Vovk Rudolf 15.88 K.

Na to se je seja zaključila ter zapisnik pod- pisal.

Pleskovič, zapisnikar. A. Heinrich, preds. F. Heutmann, Franc Mastnak, Al. Bačko, Fl. Majdič, Mozetič Anton, Peter Gosak, Jos. Zupan, Iv. Urlep, Mat. Kolman, Avg. Tratnik, Mla- kar Martin, in Groblar Peter, vsi lastnoročno.

Naznanilo tajništva.

Podružnice in vplačevalnice, pozor! Na podlagi sklepa seje revirnega odbora, ki se je večila dne 28. januarja 1913 v Trbovljah, se vrši v nedeljo dne 2. marca 1913 revirna kon- ferenca.

Konferenca se bo vršila v »Delavskem do- mu« v Trbovljah in se prične točno ob pol 10. uri dopoldne.

Na to konferenco naj pošljejo posamezne podružnice in vplačevalnice sledeče število de- legatov in sicer Črno na Koroškem 1, Leše na Koroškem 1, Velenje na Štajerskem 1, Zabu- kovce na Štajerskem 1, Hrastnik na Štajer- skem 2, Trbovlje na Štajerskem 2, Idrija na Kranjskem 1, Zagorje ob Savi na Kranjskem 2, Spodnja Idrija 1, Labin v Istri 1. Poleg dele- gatov bodo na konferenci zastopani: rudarsko tajništvo, revirni odbor, strokovni list »Rudar« in strokovna komisija v Ljubljani ter zastop- nik Unije.

Dnevni red konferenci bo:

1. Poročilo tajništva, poročevalec sodrug Tokan.

2. Poročilo delegatov iz posameznih krajev.

3. Poročilo o listu »Rudar«, poročevalec sodrug Sitter.

4. Organizacija, agitacija in taktika z ozi- rom na sklepe zadnjega unijskega zbora, poro- čevalec sodrug Čobal.

5. razni predlogi in nasveti.

Sodrug vseh zgoraj navedenih krajev naj ukrenejo pravočasno vse potrebno, da se bo v njihovih podružnicah oziroma vplačevalnicah delegate za konferenco pravočasno izvolilo ter čim preje tajništvu v Trbovljah izvoljene dele- gate naznanilo. Delegati, ki se naj na poročilo iz svojih krajev pripravijo, morajo biti točno ob določenem času v »Delavskem domu« v Trbovljah.

Iv. Tokan,
tajnik.

M. Čobal,
predsednik.

Razsodišče.

Pred razsodiščem za bratovske skladnice c. kr. okrajnega rudniškega urada v Ljubljani, ki je bilo sklicano dne 31. januarja 1913 in mu

je predsedoval deželnosodni svetnik gosp. Pajk, ter sta kot zdravniška izvedenca fungirala gg. dr. Šuster in dr. Plečnik, so se obravnavali sledeči slučaji:

Hutar Adolf iz Kočevja se pritožuje zaradi prenizko odmerjene pokojnine; pritožbi se ugoti v tem smislu, da se Hutarju letna pokojnina po- viša od 224 K na 260 K.

Istoatako se pritožuje Ipavic Jožef iz Idrije radi prenizko odmerjene pokojnine. Ker pa se mu na podlagi ondotnih pravil bratovske sklad- nice pokojnina zvišati ne more, se pritožba za- vrne.

Ravno tako se zavrne pritožba Nikola Se- kalija, Sekali toži jeseniško bratovsko skladnico za pripoznanje pokojnine, ker je bil Sekali le manjpravni član, mu gre pokojnina le v slu- čaju, če se mu pripeti kakšna nezgoda, kar pa ni bil slučaj.

Tomaž Robič iz Jesenic tudi toži tamošnje bratovsko skladnico radi pripoznanja pokoj- nine; ker pa je bil tudi on manjpravni član, se tudi njegova pritožba zavrne. Miklavž Čampa iz Kočevja toži ondotno bratovsko skladnico za pripoznanje pokojnine, bil je pa zavarovan le proti nezgodam, torej manjpravni član, in ker nezgode ni bilo, se njegovo pritožbo zavrne.

Viljem Majdič iz Litije se pritožuje, ker mu je bila neopravičeno odtegnjena bolniška pod- pora za 9 tedov. Razsodišče Majdičevi pritožbi ugodi, in se mu mora izplačati bolniška podpora za celih 20 tednov in sicer dnevno K 1.50. Denar se mu mora izplačati takoj.

Pritožba Iva Taufarja iz Zagorja ob Savi se v svrhu zaslišanja prič preloži na nedoločen čas.

Fran Pauli iz Zagorja ob Savi toži bratov- sko skladnico v Zagorju za pripoznanje pokoj- nine. Po preiskavi očesa, za katero je šlo, sta zdravniška izvedenca izjavila, da na očesu ni slep, nakar je razsodišče tožbo zavrnilo.

(Opomba uredništva; torej mora biti člo- vek po mnenju razsodišča preje popolnoma slep, preden se mu pokojnino pripozna, kaj pa če se Pauli vsled slabega vida ubije, ali potem dobi pokojnino?)

Karol Uran iz Zagorja ob Savi toži tamo- šnje bratovsko skladnico za pripoznanje pokoj- nine. Uran je utrpel notranje poškodbe, za to so mu hoteli odkazati lahko službo, a je ni hotel sprejeti. Po »natančni« zdravniški preiskavi iz- javita izvedenca, da je Uran zdrav, nakar raz- sodišče tožbo zavrne.

(Opomba uredništva. Urbanu najbrže še čreva niso visela ven in za to pa je moral biti »na vsak način« tudi znotraj zdrav. Manipula- cije z lahkim službami imajo prozoren na- men.)

Franc Kregar iz Zagorja ob Savi toži on- dotno bratovsko skladnico, ker mu ta noče iz- plačati rezervnega deleža. Razsodišče Kregarju rezervni delež pripozna, vendar se ne bo izpla- čal njemu, temveč se ga porabi za njegovo ne- preskrbljeno hčerko kot alimente.

Ob 1. uri popoldne so bile obravnave, ki so se vršile v justični palači, končane.

Dopisi.

Trbovlje. V zadnjem času se čujejo pogo- stoma pritožbe o razmerah, ki vladajo v tu- kajšnji rudniški bolnici. Posebno hrana bi bila lahko boljše kakor je, pravijo, da je časih bila dobra, sedaj pa dobivajo bolniki baje le magi- jevo juho ter samo fižol, krompir, kisló zelje itd., kar pa seveda za vse bolnike ni prikladno. Druga stvar pa je snaga; tudi tukaj bi bila po- trebna večja skrb. Ako je res, kar smo slišali, da se bolniki nalezajo celo mrčesa, tedaj je to dokaz, da se snagi obrača premala pozornost. Ako je nadalje res, da se časih niti posteljno pe- rilo ne zamenja, tako da se mora na novo došli bolnik vleči v posteljo s perilom, ki ga je rabil že prejšnji bolnik, tedaj je to neodpustljiva ma- lomarnost, ki bije vsakemu pojmu o zdravstvu s pestjo v obraz. Mi se za enkrat vzdržujemo vsakega komentarija, ker smo mnenja, da bo teh par vrstic zadostovalo ter da bodo prizadeti faktorji nepristojnosti odstranili, ne da bi bilo treba komu delati kakih očitkov. Obenem pri- poročamo odbornikom bratovske skladnice, naj skušajo priti stvari do dna.

Trbovlje. V nedeljo, dne 26. januarja t. l., je bilo ravno 8 let, ko so rudarji v Trbovljah pokopali 6 svojih tovarišev, ki so v rudniku po- nesrečili. Skoraj ob vsaki obletnici se delavci teh svojih nesrečnih tovarišev, ki so postali žrtve brezvestnega kapitalističnega izkorišča- nja, spominjajo: vsekakor lepa navada, ki do- kazuje, da bije v delavcih res človeško srce. Tudi letos se je zgodilo tako. Ob tretji uri popol- dne omenjenega dne se je na dvorišču »Delav- skega doma« zbrala velika množica rudarjev in rudarskih žen, ki so se formirali v dolgi izpre- vod ter korakali na pokopališče. Na čelu izpre- voda je korakala močje naša vrla rudarska godba, za godbo so nesli trije sodrugi velik, krasen venec z rdečimi trakovi, na katerih se je blestel napis »Rudarji svojim leta 1905 ponesre-

čenim tovarišem. Na pokopališču je zapel pevski zbor dovršeno tri melodiozne žalostinke, istotako je godba zaigrala dve žalni koračnici, sodrug Tokan pa se je v kratkih besedah spominjal nesrečnih žrtev, nakar se je množica med sviranjem rudarske godbe pomikala nazaj na Loke pred »Delavski dom«, kjer se je razšla. Na pokopališču je marsikateremu starejšemu rudarju ob spominu na usodo svojih nesrečnih tovarišev zablestela solza v očeh. Neki tujec, ki se je slučajno mudil v Trbovljah in ga je prignala radovednost na pokopališče gledat delavsko žalno svečanost, se je o celi stvari izrazil takole: »To je res nekaj lepega, da se rudarji spominjajo svojih nesrečnih prijateljev, ne bi bil med tem preprostim ljudstvom kaj takega pričakoval, saj to izgleda tako kakor na Dunaju, kjer grede delavci vsako leto meseca marca obiskat grobove padlih bojevnikov iz revolucije leta 1848.« In ker se je vsa svečanost izvršila v najlepšem redu in res dostojno, bi bilo torej do tukaj vse v redu. Dasi je poštenemu človeku vsa prireditelj ugajala, ni bila po godu dopisniku klerikalne mariborske »Straže«, ki se je na naravnost hijski način ob celo stvar v imenovanem listu takole obregnil: »Trbovlje. Zadnje nedeljo se je pomikala v procesiji tisočera množica socialdemokratov na pokopališče, obhajaj spomin v rudniku pred 10 leti nesrečno končanih šestih rudarjev. Ne bi imeli ničesar proti temu, če ne bi socialna demokracija porabljala vsako leto to priliko za svojo agitacijo. V »procesiji« je godba. Ne moli se seveda nič. V sprevedu se nosijo brezverske »rudeče« zastave na pokopališče, ki je pa blagoslovljeno, kjer socialdemokratski govornik udriha po kapitalizmu in seveda pri tem ne more pri miru pustiti »klerikalcev«. Kaj takega je drugod nemogoče. Seveda v Trbovljah je vse dovoljeno. Zato se pa tudi tako širi socialna demokracija, da se bere njihovo glasilo »Zarja« že skoraj v vsaki hiši, še celo od višjih.«

Oglejmo si nekoliko to zlobno prismođarjjo: Priznava, da je bila tisočera množica, šteti pa ne zna, med tem ko smo obhajali šletnico, je pri tepcu od tistega časa poteklo že deset let! Potem nima nič proti temu, tedaj nam obhajanje obletnice milostno dovoljuje, samo če ne bi porabljala socialna demokracija vselej priliko za svojo agitacijo. Nam ni o taki agitaciji ničesar znanega. Boli ga tudi, da se v »procesiji« nič ne moli! Očividno bi rad videl, da bi tudi mi po klerikalnem načinu, zavijajoč hinavsko oči proti nebu z molitvijo na ustnicah gojili v sebi hinavstvo in strupeno sovraštvo do vsega, kar ne trobi v klerikalni rog. Kdo pa moli, kadar grede »boljši« v procesiji, ali morda tudi »veterarnarji« nesejo peteline v rokah in molijo? Sicer pa zakaj hinavec ni sam prišel, da bi bil »molil«? Dopisnik si naj svoje »lepe« nauke obdrži sam za se, ker jih bolj potrebuje kakor vsak drug. Dopisniku so se gotovo morali od same jeze zaliti oči, kar je nemara vzrok, da je videl same rdeče zastave, ki so se mu vrtele v kolobarju pred očmi, zakaj nihče drugi ni mogel videti nobene rdeče zastave, ker rudarji sploh nobene zastave niso nosili. Da se mu pa drugič ne bo treba lagati, jo pa bomo prihodnjič res nesli. Kar se pa tiče udrihanja na pokopališču po kapitalizmu in klerikalcih, so pa morala klerikalna ušesa trapastega dopisnika slišati povsem nekaj drugega kakor pa so slišali drugi ljudje. Vsakdo, ki je bil navzoč, ve, da je ta trditev iz trte izvita laž. Značilno pa je, da dopisnika boli, ako se kdo dotakne roparskega kapitalizma. Po nazoru klerikalcev je torej kapitalizem nekaj svetega, česar se nihče ne sme dotakniti. Ako je tako, tedaj je tem večja hinavščina organizirati proti kapitalizmu klerikalna delavska (?) društva. Tudi si ob takih svečanostnih prilikah ne bo nihče mazal ust s klerikalci. Končno ga boli, da se po Trbovljah širi »Zarja«, to pa je seveda znak, da ljudstvo prihaja polagoma do spoznanja, da je s hinavsko zlaganim klerikalizmom treba obračunati. Skrupucalo ima očiten namen denuncirati nas in vsakogar, ki noče biti klerikalni podrepanik. Dopisnik bi boljše napravil, da ne bi svojega lista prihodnjič tako blamiral kakor ga je to pot.

Trbovlje. V zadnji številki »Rudarja« smo, kakor znano, okrcali nekoliko pri trboveljskem delavstvu do sita znanega nadpaznika Babiča, kar je povzročilo, da je toliko povpraševanja po »Rudarju« kakor še nikoli. Med delavstvom je vladalo eno mnenje: prav je, zaslužil je že zdavnaj, še pre malo so ga! Seveda, Babič sam, ki je navajen, da pred njim vse trepeče, je bil drugačnega mnenja, razkačen kakor obkoljen bik je letal okoli in kdor mu je prišel na pot, vsakogar je sumil, da ga je on dal v »Rudarja«. E, dragi moj Babič, zastoj se pehate, da bi našli

krivca, vedite, da nimate samo nekaj »prijateljev«, temveč da imate »prijateljev«, ki so vas že do grla siti prav veliko. Če hočete kaj »natančnejšega« in »bližjega« izvedeti, evo sodnijo, pojdite tja in »Rudarja« tožite. Sicer se ne moremo spominjati, da bi vam bili napravili kakšno krivico, ali morda ni res, da so vas zaradi tega, ker ste vsled svoje posirovele narave lansko leto žugali v neki gostilni blizu kolodvora ljudem z nožem in revolverjem, premlatili kakor snopje in trikrat po stopnicah na cesto vlekli kakor zaklanega prešiča? Ali morda ni res, da ste potem zunaj nekemu fantu razrezali obleko in ste drugi dan poslali pošto fantovim staršem s prošnjo, naj o škandalu molčijo in da fantovo obleko plačate? Kako se vse to strinja z oliko nadpaznika, ki bi imel biti svojim podrepancem za vzor? Še enkrat vam povemo, da iščete pisca prejšnjega članka in tudi teh vrstic zastoj, ker temu piscu, ki je gori navedeni škandal sam opazoval, ne morete priti do živega, zakaj za to ste pač navzlic vaši domišljavosti še premajhen, Bodite brez skrbi, nam ne bode zamašili ust, zakaj odkar ste v Trbovljah, ste nagrmadili že precej lepe kupe svinjarij, ki jih bomo, ako bode še nadalje z delavstvom ravnali kakor kak birič, malo razkidali in videli bode, da bo tako zavonjalo, da ne bo tega smradu hotel vohati revirni urad in najbrže tudi ne upravni svet trboveljske premogokopne družbe. Smo mnenja, da smo vam prizanašali dosti dolgo, to pa je bil menda tudi povod, da vam je čim dalje tem bolj rasel greben, tako, da se niti več ne zavedate, kaj v svojem domišljavnem deliriumu tremens delate. Bestijo, ki tiči v vas, malo krotite in potem bode zopet tudi mi molčali, sicer bo tudi gospod obratni vodja, nadinženir Martini, ki se mu prav po pasje prilizujete, moral priti do spoznanja, kakšno individuali je njegov nadpaznik Babič. Zapomnite si, da ni za nobenega moža, če se vam še sploh sme tako reči, posebno dostojno biti pohleven kakor tepen pes navzgoraj, na zdolaj pa zverinsko brutalen. Da pa ne bode v svojem običajno alkoholiziranim stanju zlivali svoje polne posode neke posebne vrste olike le na glave delavcev, ki morajo tudi za vas trdo delati, vedite še, da vas imajo celo vaši tovariši pazniki itd. »tako radi«, da bi vas najraje videli tam neke na Šlezijakopolski meji, kjer so doma nemara podobne manire kakor jih imate vi. Končno vas še prosimo, pazite, kadar bode te vrstice čitali, da vam ne počí žila, zakaj izključeno ni, da bi morala trboveljska premogokopna družba napovedati konkurz, če bi imela same take paznike, ne, pardon, hoteli smo reči, če vas ne bi bilo.

Velenje. V nedeljo dne 19. januarja 1913 se je v c. kr. rudniškem uradu v Celju dopoldan vršilo zborovanje delegatov Spodnje Stajerske združene bratovske skladnice. Drugega dnevnega reda na zborovanju ni bilo kakor to, da se je volil novi odbor. Toda tokrat ni šlo tako gladko, kakor so si nekateri klerikalni kolovodje, ala Centrih, predstavljali. Do sedaj so bili v odboru klerikalci, ki so seveda tudi v tem odboru kakor prej v krajevnem delavskem odboru mirno spali spanje pravičnih bacakov. Skrb za stvari, za katere ima odbor bratovske skladnice so mirne vesti prepuščali gospodom, sami pa so kakor na povelje pridno kimali. Dasi se je omenjeni Centrih trudi na vse kriplje, da bi bili izvoljeni njegovi pajdaši, in je v to svrhu lovil pred zborovanjem po Celju posamezne delegate, je bil vendar ves njegov trud zaman, zakaj pogoreli so pri volitvah strahovito. Izvoljeni so bili večinoma sami organizirani sodrugi. Iz Velenj so bili izvoljeni: Zalesnik Ivan, Hladin Franc, Valenčak Ferdinand, Glažar Valentin, Orešnik Franc, Martinc Jakob, Glušič Alojzij in Jelen Martin. Iz Zabukovce: Vede Anton. Iz Stranic: Fijavš Matevž. Kot namestniki so bili izvoljeni: Poteko Jakob, Ovnič, Zlodej in Metul. Klerikalni slavi je torej tudi v odboru spodnještajerske bratovske skladnice odklenkalo. Če omenjamo, kako gonjo so klerikalci svoj čas vprizarjali proti našim sodrugom, tedanjim odbornikom v bratovski skladnici in krajevnem delavskem odboru, da so jih izpodrinili, tedaj šele spoznamo, da je bil navidezni napredek klerikalcev samo puhlica. Klerikalci, ki so se bili s pomočjo nanesramnejših laži vrinili v imenovane odbore, niso vedeli, kaj bi počeli, ko so bili v njih, zato jim je usoda prisodila, da so bili ves čas svojega odbornišva le marionete najnižje vrste. Delavstvo v Velenju in pa tudi v drugih rudnikih, kakor na primer v Zabukovici in Stranjcah, je v zadnjih letih zaživelo kos znamenite zgodovine, ki je pred vsem pokazala, da imajo laži jako kratke noge. Klerikalno gospodstvo

v tem primeru je tudi slonelo na lažeh, zato pa je tako klaverno pogorelo. Rudarji pa se vračajo k edini svoji resnični zaščitnici, v svojo strokovno organizacijo.

Volitev volilnih mož v glavni zbor bratovske skladnice c. kr. eraričnega rudnika v Idriji se vrši v nedeljo dne 9. svečana 1913. Voliti je 90 mož. Podružnica »Unije« v Idriji je za te volitve sklenila sledeče: 1. Izda se oklic s pregledom delovanja odbora zadnja tri leta in imenik kandidatov. 2. Kandidati se vpisujejo na željo delavcev vsak dan med uradnimi urami v pisarni »Občnega konsumnega društva« v Idriji in v trgovini v Sp. Idriji. V nedeljo dne 2. in 9. svečana 1913 do volitve pa v društvenih prostorih pri »Tončku«. Dolžnost vseh delavcev je, da pokažejo pri teh volitvah složnost ter volijo kandidate organizacije, ki je tekom let vodila z uspehom boje za zboljšanje delavskih plač v Idriji. Klerikalci so izdali svoj oklic, svoje kandidate. Oklic trdi, da strankarstvo škoduje, zato naj se volijo kandidati, ki so nepristranski. Ta oklic je klerikalna past, kajti na oklicu samem je podpisana »Strokovna zveza delavcev eraričnega rudnika v Idriji«. Ta zveza ni nič drugega, kot družba ljudi, ki so bili izbacjeni iz raznih strank. Rudarji, delavci, treba je trdne discipline, če se hočemo še za naprej uspešno bojevati za zboljšanje svojega položaja. Proč s takimi pustolovskimi limanicami! Proč z ljudmi, ki so že bili člani odbora bratovske skladnice in so glasovali namesto za podpore revnim vdovam in sirotam rajši za povšal župnikom, ki so že itak mastno plačani!

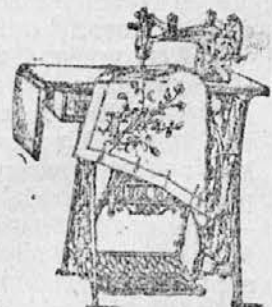
Javen shod sklicuje podružnica »Unije« rudarjev v Idriji za soboto dne 8. sveč. 1913 ob pol 9. zvečer v pivarni pri »Črnem orlu«. Dnevni red je: 1. Rudniška industrija in položaj delavstva. Poroča sodr. Miha Čobal, zastopnik »Unije avstrijskih rudarjev«. 2. Protest proti nameri, da bi se prenesta c. kr. državna realka iz Idrije v Ljubljano. 3. Slučajnosti. Delavci-rudarji in občinstvo sploh se opozarja na važnost tega velikega shoda, in je želeli najštevilnejšo udeležbo. Gre za naše vitalne interese, pokazati je treba vsem zakulisnim spletkarjem, da delajo na račun brez krčmarja. Zato v soboto vsi na shod!

Leše. V nedeljo dne 9. februarja 1913 se bo ob 2. uri popoldne vršil letošnji občni zbor podružnice »Leše« Unije rudarjev avstrijskih, kojega dnevni red smo naznanili že v zadnji številki »Rudarja«. Vršil se bo občni zbor v rudniški restavraciji ge. Ane Meistrle. Vse tovariše pozivljamo, da se občnega zbora v polnem številu udeleže. Odbor.

Združimo se vsi, ki živimo od dela svojih rok! V združitvi, v organizaciji je naša rešitev!

Listnica uredništva. G. Jakob Klenovšku, ključavničarju v Trbovljah. Kar se tiče članka v »Rudarju« z dne 24. januarja 1913 pod rubriko »dopisi« iz Trbovelj, v katerem se je ozi-gosalo vedenje nadpaznika (Hutmana) Babiča, resnici na ljubo izjavljamo, da niste vi s tem člankom v nikakršni stiki, sploh nam še niste nikoli ničesar sporočili, tem manj pa pisali. — V predzadnji številki »Rudarja« se je v članku »Rudniška produkcija v Avstriji leta 1911«, ki obravnava o produkciji železne rude, vrnila v tabelo napaka. V tabeli nad številkami, kjer je pomotoma natisnjeno premog, spada povsod »železna ruda«, kar s tem popravljamo.

I. Jax & sin
Ljubljana
Dunajska cesta št. 17
priporoča svojo bogato zalogo
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji „Adler“
Vozna kolesa.
Ceniki zastoj in franko.

Priporočamo našim gospodinjam -- KOLINSKO CIKORIJO! -- iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani.